

Rollende heuvels

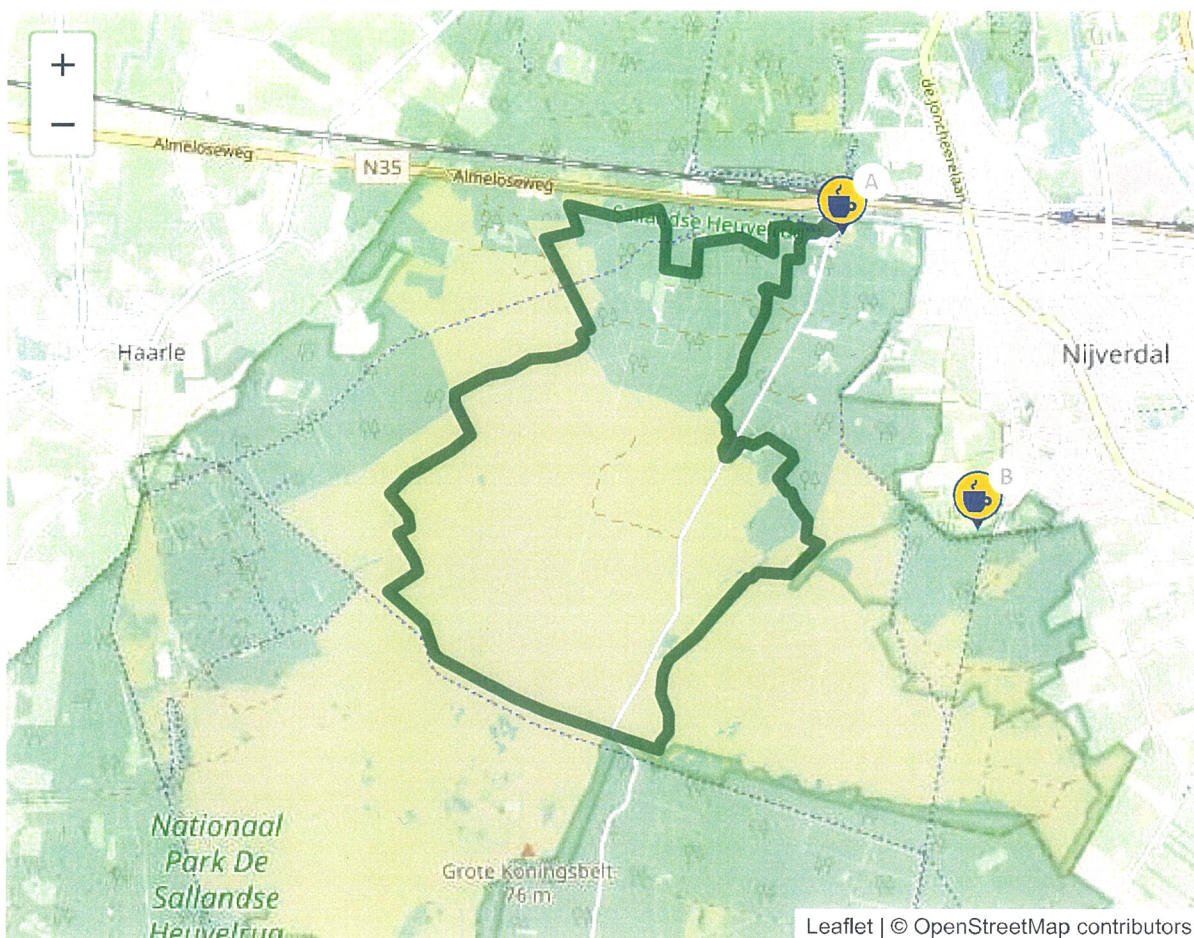
Nederland, Overijssel, Nijverdal

Route lengte: ca. 12.0 km (ca. 16.000 stappen)

Duur van de route: ca. 4 uur

Laatste update: 15 oktober 2021

Overzicht

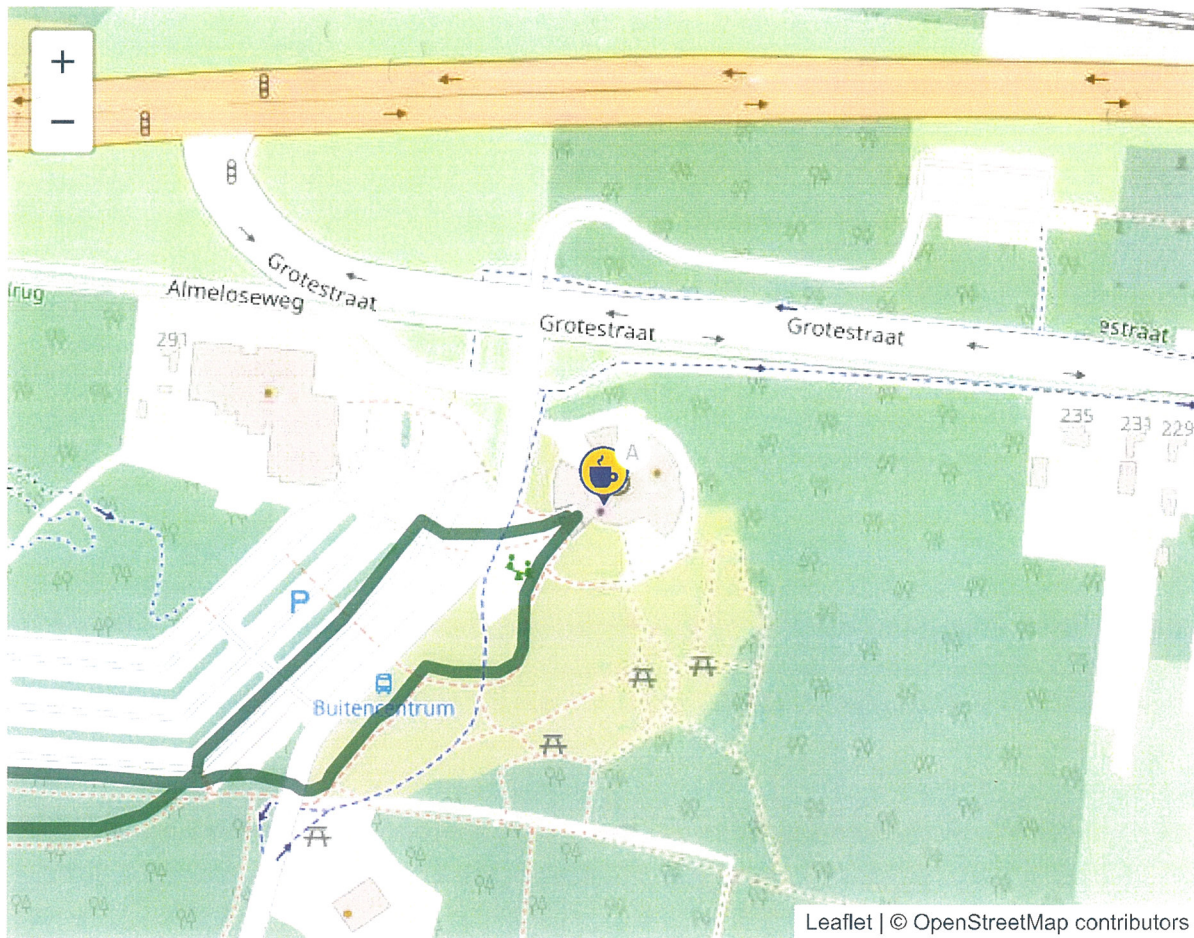

Omschrijving

Misschien vind je dit ook interessant:

In de ANWB podcastserie [Verborgen verhalen](#) onderzoeken we de mysteries van Nederland. Zit er goud in de grond in rond Nijverdal op de Sallandse Heuvelrug? Ruim een eeuw geleden ontketenden in het gebied een ware goudkoorts. In aflevering 3 reizen we af naar de Sallandse Heuvelrug op zoek naar sporen van de goudkoorts.

Adres van het startpunt

Buitencentrum Sallandse Heuvelrug, Grotestraat 281
7441 GS Nijverdal

Route-informatie

Routebeschrijving

Let op: deze route is aangegeven met knooppunten, aangeduid dmv een letter en een dubbel cijfer én een kleur. De letters (A, B etc.) corresponderen niet met de kaart, maar dienen om de routebeschrijving gemakkelijker te kunnen volgen.

Let op: de route, zoals weergegeven op het kaartje, is de KORTE variant (12 km). De LANGE route is 6 km langer (18 km).

1. Met rug naar ingang Buitencentrum RD. Na 30 m kom je bij routepaal met F95. Bij F95 RD, betonpad, volg de paarse pijlen: F96 RD, F94 RD, F92 RA. Je passeert de fraaie schaapskooi Twilhaar (**Schaapskudde Twilhaar**). Bij F81 RD. Je passeert Joods monument en **Rijkswerkkamp Twilhaar**, links op een open plek in het bos.
2. Bij F93 RD, paars. Op kruising met infobord 'Uitbreiding van de heide' LA (paars) ri stuwwal met halverwege de 'klim' een allermooiste-uitzicht-
3. Bij F80 RD, paars. Op kruispunt LA en omhoog. Bij F79 RD, paars (**Zak zand / Grote opknapbeurt**). Bij F77 LA (paars), richting Haarlerberg. Na 1,2 km kom je bij slagboom aan rechterhand. Erachter ligt het (pittige) pad over de fraaie Sprengenberg naar de Grote Koningsbelt.
4. Bij slagboom: sla **RA** voor hoofdroute over de Sprengenberg, van wandelnetwerk af.

Voor de KORTE route (het hele jaar door te lopen, ook tijdens het broedseizoen van 15/3-15/7): Vervolg je pad **RD**, aan het eind via fietspad. Steek doorgaande weg over. Je komt uit bij M29. Vervolg routebeschrijving bij 5.

Voor de LANGE route (let op deze is 6 km langer en NIET toegankelijk tijdens het broedseizoen van 15/3-15/7): Na slagboom: einde pad (T-splitsing) LA. Alsmar RD tot 10 m voor volgende slagboom. Sla vóór slagboom RA, voorlangs Grote Koningsbelt. Uitgesleten pad, daalt. Na ruim 600 m passeer je een slagboom met bordje De Sprengenberg, vervolg RD. Bijna 100 m na deze slagboom, op Y-splitsing, keer scherp linksom, langs bordje Landgoed De Noetselerberg. Volg alsmar pad RD, zijpaden negeren. (**Aan de slag met sap**). Pad komt uit op de verharde weg (Nijverdalsebergweg). Steek RD de weg over, langs slagboom. Volg witrood markering Pieterpad. Bij volgende slagboom LA, Pieterpad. Je komt uit bij M29.

5. Bij **M29** sla RA (LA voor wandelaars broedseizoen). Beide routes vallen nu weer samen. Volg netwerkpijlen. Bij G91 RD, paars. Bij G89 RA, paars (**Het korhoen / Hoezo grote stille heide?**). Bij G88 LA, volg nu geel (**Griazelverhaal**). Bij G84 LA, geel. Bij G83 sla LA, geel. Je passeert een oriëntatietafel (**Happy end**).
6. Bij G82 LA geel, je komt uit bij de weg (Nijverdalsebergweg). Nijverdalsebergweg oversteken, geel. Bij G81 (met ook weer een oriëntatietafel) sla **LA**, blijf vanaf nu blauw volgen tot het Buitencentrum. F85 RA, F86 RD, F87 RD, F88 RD, F89 RD, F98 RA, F97 LA. Het pad buigt naar rechts en komt uit bij F96. Je bent weer terug bij de parkeerplaats met schuin rechts het Buitencentrum.

Schaapskudde Twilhaar

Schaapskooi Twilhaar is de vaste stek van een kudde van zo'n 600 - 700 schapen die de grassen weg grazen die de hei verdringen. Sinds kort wordt de kudde 's nachts bewaakt door enkele prachtige Pyrenese berghonden. Door hun dikke witte vacht lijken ze lief en aaibaar maar dat zijn ze niet. Ze moeten immers niet alleen schapen drijven, maar ook wolven op afstand houden. Of de wolf hier al rondloopt of niet is onduidelijk. Maar hij is welkom.

Rijkswerkkamp Twilhaar

Op deze plek was van 1940-1947 Rijkswerkkamp Twilhaar ingericht, een arbeidsproject voor werkloze mannen. Zij ontgonnen de woeste grond en legden de paden aan door de bossen en over de hei. In de Tweede Wereldoorlog werden er ook Joden tewerkgesteld, waarvan een groot aantal gedeporteerd werd en nooit meer terugkeerde. Laten we het niet vergeten, vragen deze bronzen lijsten met portretten van Joodse mannen.

Tornado?

Vijfduizend jaar geleden trokken de Sallandse heuvels al de aandacht. Tóen bij boeren die de bossen kapten en er akkers aanlegden. Die stoven onder, waarop men dennen plantte om het zand vast te leggen. Maar dat werd een statische boel. Weg met die dennen, wilden natuurbeheerders, meer ruimte voor de hei, meer open plekken. Wie nú over de Sallandse Heuvelrug uitkijkt, ziet wel héél veel open plekken. Alsof er een tornado heeft rondgeraasd. Wat is hier aan de hand?

Blijfbomen

Geen tornado, maar wel zoiets. De stormen van 2018, legt de boswachter uit, die hebben veel schade aangericht. Maar er wordt ook bewust gekapt. Het doel is uitbreiding van de hei. Die zit vol insecten en daar smullen de korhoenkuikens van. De vogel is zeldzaam in Nederland, maar op de Sallandse Heuvelrug komt hij nog voor. Bomen met een blauwe stip zijn zogenaamde 'blijfbomen' of 'toekomstbomen', die worden niet gekapt.

Zak zand

Als dit geen mooi uitzicht over de rolling hills is ... Al die parallelle lijnen, net notenbalken waartussen boompjes en struiken als muzieknoten zijn opgehangen. Er gaat een verhaal over een reus uit Pruisen die een zak zand meesjouwde om de zee mee te dempen. Uit een gaatje lekte zand en zo ontstonden deze Sallandse 'bergen': Sprengenberg, Haarlerberg, Noetselerberg, Archemerberg, Hellendoornse Berg en Grote Koningsbelt, met 75,5 m de hoogste van allemaal.

Grote opknapbeurt

Behalve stormen hebben ook verdroging, versnippering en verzuring de Sallandse Heuvelrug aangetast. De natuur heeft het zwaar. De conditie van pilzegge, dopheide en struikheide moet verbeterd. Daarom wordt er gekapt, geplagd en kalk gestrooid. Een meerjarenplan. Er zijn zelfs korhoenen uit Scandinavië ingevlogen om de stand op peil te brengen. Maar nog steeds wandel je hier – aan het einde van de zomer - door een zee van paars. On-Nederlands mooi. En buitenlands pittig, die lange klim de Haarlerberg op.

Aan de slag met sap

Langs het fraaie, uitgesleten pad over de Noetselerberg zie je veel grillig gevormde eiken. Uit de bast van jonge eiken werd vroeger run gewonnen, een soort looistof die werd gebruikt bij het bewerken van leer. Hellendoorn stond bekend om dit leerlooien. Als de jonge stammen zo'n 7 cm dik zijn, werden ze gekapt en ontschorst. Dat gebeurde in mei, als de sapstroom in de boom het grootst is.

Levende wezens

Zou je alle levende wezens op de Sallandse Heuvelrug kunnen horen, dan was het een drukte van jewelste. Er leven reeën, vossen, dassen, steenmarters, bunzings, wezels, hermelijnen en verschillende soorten vlemmuizen. Kikkers, padden, hagedissen, zandhagedissen, slangen, nachtzwaluwen, veldleeuweriken, roodborsttapuiten, kuifmezen, kruisbekken, wespdierven, haviken, boomklevers, kleine bonte spechten, appelvinken - wel 75 vogelsoorten. Zie je muizen op een doorn of op prikkeldraad geprikt? Het is het werk van de klapekster. Een lekker hapje voor later.

Het korhoen

Het mannetjeskorhoen is een uitslover. Hij klokt, sist en knort en om indruk te maken op het vrouwtje maakt hij sprongen van soms wel twee meter hoog. Die baltstijd is in het voorjaar, en dat is meteen de beste periode om het dier te spotten. In de winter, als het sneeuwt, zou je een korhoen kunnen zien die naar voedsel zoekt in de toppen van de bomen. Jonge korhoenders eten vooral insecten op de hei. Het korhoen houdt zich schuil rond de Haarlerberg, maar z'n favoriete hangout is de Grote Koningsbelt. Helaas, wandelaars stuiten op een slagboom, het korhoen mag niet gestoord worden.

Hoezo grote stille heide?

Zou je alle levende wezens op de Sallandse Heuvelrug kunnen horen, dan was het een drukte van jewelste. Er leven reeën, vossen, dassen, steenmarters, bunzings, wezels, hermelijnen en verschillende soorten vleermuizen. Kikkers, padden, hagedissen, zandhagedissen, slangen, nachtzwaluwen, veldleeuweriken, roodborsttapuiten, kuifmezen, kruisbekken, wespddieven, haviken, boomklevers, kleine bonte spechten, appelvinken - wel 75 vogelsoorten. Zie je muizen op een doorn of op prikkeldraad geprikt? Het is het werk van de klapekster. Een lekker hapje voor later.

Griezelverhaal

De route gaat langs stokoude jeneverbesstuiken, grillige eiken en witte berken, die de vroegere bewoners aanzagen voor spookhazen, grijze veulens en witte wieven. Op een mistige dag zie je waarom. Drama genoeg op de Sallandse Heuvelrug. Mooi als straks het 'griezelverhaal' van de verzuring (in 2019 zo zuur als azijn) ook verleden tijd is. Handen op elkaar voor een topfitte heuvelrug.

Happy end

Wat een uitzicht! Tijd om het echte verhaal over de Sallandse Heuvelrug te vertellen. Het was natuurlijk niet een reus die zand verloor, maar een kilometersdikke gletsjer die de aardbodem vooruitschoof en plooide. Deze enorme stuwwal vormt de grens tussen Twente en Salland, tussen Twents en Sallands, tussen 'tuffel' (aardappel) en 'earpel' (aardappel). Zin gekregen in een frietje? Volg de blauwe route terug naar het Buitencentrum. Daar vind je het terras van Buitengewoon Lekker.

Gastrijpunten langs de route

- A Buitencentrum Sallandse Heuvelrug
Grotestraat 281
7441 GS Nijverdal
- B Bistro de Oale Ste
Holterweg 116
7441DK Nijverdal

Fout in route ontdekt?

Geef het door op anwb.nl/foutinroute

De ANWB kan geen aansprakelijkheid aanvaarden voor (in)directe gevolgen van eventuele onjuistheden binnen deze routebeschrijving, ook niet wanneer de ANWB hiervan op de hoogte is gesteld.